

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Elyben hához hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, március 30.

Vallás és politika.

Írta: **Mazurek Gyula.**

Vallások, világnézletek — tekintsünk el a természeti-fölöttitől — az embernek emberhez való viszonyát szabályozzák. Mikor ez az irányító eszme kilép az egyedek szűk köréből, mikor országokat kormányoz, a népek milliói gondolat világa fölött vezérszavaként ragyog: a világnézletet politikának nevezik.

Ez a vezéreszme nincsen ám skatulyákba elraktározva, hanem áthatja a lelkeket, s ha gondolkodó főre talál, világnézletben szűrődik le. Ezek a világnézletek irányítják az államok kormányzását: a politikát.

Nézzünk szembe a kiválóbbjaival, próbáljuk megállapítani, melyik érdemi meg, hogy az emberiség milliói hozzá kössék sorsukat.

Kezdjük mindjárt az optimizmussal. E világnézletet rendszerbe állítá Leibnitz, vezető gondolata az, hogy e világ a létező legjobban. Minden a legjobban van elrendezve s ép azért a föld lakóinak nincs szüksége rá, hogy más világba vágyakozzék, itt betöltheti minden vágyát, itt föllelheti lelkének teljes nyugalmát. Sokat cáfolgatni e világnézletet

igazán fölösleges, elég, ha rámutatunk a sok társadalmi bajra, mely végveszéllyel fenyeget.

Schoppenhauer világnézlete homlok-egyenest ellenkezik ezzel. Ő azt tartja, e világ, e föld oly rossz, hogy ha csak egy hajszállal lenne már rosszabb, önmagában omlana össze. Nincs is más menekvés, mint az elmulás, visszatérni az örök semmiségbe.

Tessék népek kormányzói, politikusok ezzel a világnézlettel mozdítsátok elő a művelődést, teremtsétek meg a tudományt, vigyétek elő a művészetet. Egy lépést sem lehet tenni: a Nirvana felől gyíkos légáram tör elő, ez elhervaszt minden életet.

Sokan emlegetik, bár kevesen ismerik, Nietzscht. Néki is van világnézlete. Gyönyörködünk csak benne. Az emberiség csorda, nincsen más feladata, csak az, hogy kiváló példányokat termeljen. Ezeké a kiváló példányoké az »Übermensch«-eké minden. Átgázolhatnak a föld javán, letiporhatnak minden erkölcsöt. A csorda örüljön, hogy szolgálhat az »Übermensch«-nek Nietzsche is »Übermensch« volt, s életének utolsó tíz évét csöndes örületben morzsolta le.

Ez sem igaz, utána nem mehetünk.

Akinek pozitív vallásos meggyőződése van, a ki a teremtő személyes Isten

mindenhatóságában hisz, az előtt nem új, nem lesz visszatetsző a gondolat, hogy a mi életünknek a zürzaja, az emberi értelemnek rémes aberrációja, a sok nyomor, betegség s ezeknek koronája a halál, nem az az emberi élet, amit az Ur kezdelben teremtett. A tökéletesség harmóniában olvad össze, valami rettenetes katasztrófának kellett közbelépni, mely az eredeti összhangot megbontotta, s a földet siralomvölgyévé változtatta.

A keresztény ember tudja mi volt az a katasztrófa, e helyütt elég reá mutatni, hogy a leghatalmasabb világnézlet, a keresztény vallás alapítója Jézus Krisztus e bukás következményeit jött részben enyhíteni. Ő rendezte az ember és ember között levő viszonyt, emberi értelemmel soha el nem ért biztossággal, »szerepd felebarátodat, mint tennen magadat.« O emelte fel a nőt az emberi méltóság magaslatára. Ő követelte az ellenség szeretetét, ő mutatta meg az irgalmasság útját a bukottak szívéhez. Az állam az uralkodó iránt való kötelességeink teljesítését egy vonalba hozta Istennek tartozó kötelemeink teljesítésével. Mikor ezek az irányeszmék bementek az országok sorsát intéző kormányzó hatalom vezér-elvei közzé, akkor tartotta legfényesebb diadalmenetét a vallás a politikába.

Új szellők lengedeznek, a tettek katholicizmusa mintha megkezdődött volna,

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A fősvény.

Tizenkét éves koromban egy nagybátyám gyámsága alá kerültem, Celestinnek hívták, vagy másképp »a fősvény«-nek.

Beszélték, hogy az uton összeszedi a kenyérbéjét, az ócska cipőt, vasdarabokat, rongyot és maga szolgálja ki magát. Hallottam, hogy egy fellegbajtó husz esztendeig lógott a nyakában s egy pár nadrágot jó egy lustrumig viselt. Sohasem írt, hogy ne kelljen papírra, meg pláne bélyegre költenie; hust sohasem evett s a maga passziójára nem adott ki összesen egy rézgarast.

Hogy megérkeztem hozzá, az állomáson várt egy öreg szolgálójával, aki azért jött, hogy hazacipelje a pakkomat. Sovány ember volt, eles arcu, olyan az orra, mint a kard; az álla hegyes, az ujjai vékonyak, begörbültek. Gondosan, nagy figyelemmel megnézett, mintha fontra tett volna s erőltlen hangon dünnyögte:

— Sokkal kisebbnek gondoltalak. Megvallom, én is másnak képzeltem, nem tudtam másképp elgondolni, csak bűdös, koldusnak való rongyokban s rettenetes karmokkal. S meg kell vallani, hogy a kezei tiszták voltak

s körmeit ápolta. A ruhája, ha nem is volt fényes, de szennytelen és egyszerű tisztesség látszott róla.

A vén szolgálót megierhelte, mint valami tevét s elindultunk.

A háza a város szélén volt. Olyan volt, mint a gazdája. Öreg ház volt, megrokkant, mintha a szél is összedönthette volna már. A butorok olyanok, mint a ruhák s főként szörnyű unalom honolt közöttük. A bácsim bevezetett a szobámba, ahol volt egy hárságy, fehér fa mosdó, egy asztal, egy szék. Az ablaknál csodálatos csendéletek és tengeri tájképek lógtak.

Egy kis szünet után a gyámom nyersen beszélni kezdett.

— Nem felejtették el, ugy-e, hogy megmondják, milyen fősvény vagyok? Igazuk volt. Akik együtt élnek, azoknak ismerniök kell egymást. Teljesen igaz, hogy fősvény vagyok. Neked tudnod kell ezt és nehéz életre számíts. Soha sem lesz egy filléred sem, ha a magad szorgalmával nem szerzel. A ruhád szigorúan ki lesz szabva. Én nem törődöm a szórakozással. Az életed szűkös, de egészséges lesz. Csak annyi van a neveltetésre, amit apád hagyott, három-ezerkétszáznegyvenhat frank. Ez nagyon kevés. Neked leckét kell adnod, vagy másolni, hogy

végezhess. Nos. Bizonyára boldogtalannak érzed magad s ha így van, akkor együgyű vagy. Ha van eszed, láthatod, hogy szabad vagy és senki sem akadályoz meg nagy örömeiben: szabad a kertben dolgoznod... Még két szót kell mondanom az örökségről. Az nagyon tekintélyes. De ha én hirtelen meghalnék, egy sout sem kapsz: kitagadtalak... egyelőre. Majd meglátom, megtartom-e, vagy megváltoztatom szándékomat. Megmondtam.

Valóban megmondta. És nem is kezdte előlről soha többet ezt a beszédet. De úgy élt, ahogy beszélt. Enni kaptam főzeléket, kenyeret, tésztát, tejet, sajtot, de soha egy darab szalonnát sem, vagy hust. A cukor álom volt, a cukrárszda chiméra. De Celestin bátya nem hazudott, mikor azt mondta, hogy egészséges táplálékom lesz. Jól fejlődtem s nem ismertem meg az érzelmi és testi gyönyöröket nála.

Különben ott jártam egy kis kollégiumba; a ruhám igen egyszerű volt, de nem feltűnő s nem nevetséges. Játékszerem sohasem volt, soha külön szabad időm s legfőljebb a sétatéren sétáltunk néha. És mégis én nem voltam boldogtalan. Csináltam én magamnak játékot fából, virágból, a földből, kavicsból, rongyból, ócska kulcsból, papirból; szenvedélyes kedvvel játszottam.

Mauthner-féle

Gazdasági és veteménymagvak javított impregnált legmagasabb

csiraképeség, a magy. kir. vetőmagvizsgáló állomás bizonylatával és ólomzárjával ellátva jutányos árban kaphatók:

MEZEY JÁNOS és TÁRSA

fűszer, csemegekereskedésében Nagyváradon, Szt. László-tér,

Nagyvárad Takarékpénztár épület.

Telefon 249.

A legkisebb mennyiségnél is teljes felelősség.

Telefon 249.

amilyen széles az ország a Katholikus Népszövetség bontogatja zászlaját. Az atheista világnézletek köréből felhangzik a vétő, ne tőrjünk, hogy a vallást bevigyük a politikába, pedig a Katholikus Népszövetség csak ezeknek a krisztusi vezérelveknél és nem valami pártpolitikának akar újból pozíciót teremteni az ország kormányzásában.

Wekerle a királynál. A N. Fr. Presse egyik munkatársa Wekerlével Schönbrunnból való megérkezése után beszélgetést folytatott.

Wekerle kijelentette:

— Bécsi utazásomnak nincs semmi politikai jelentősége. Ő Felségének csak a politikai ügyekről tettem jelentést.

Arra a kérdésre, vajjon az önálló magyar jegybank föllállításáról és a katonatisztek fizetésemeléséről volt-e szó, Wekerle ezt felelte:

— Ezt a kérdést egyetlen szóval sem érintettük.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, márc. 30.

Náday Lajos elnök 10 órakor nyitja meg az ülést.

Napirend előtt

Vlád Aurél személyes kérdésben mentelmi jogának megsértését jelenti be. Bizonyítja, hogy az elnöknek nem volt joga szombaton Ivánka Milántól megvonni a szót.

Elnök figyelmezteti, hogy az ilyen meggyanúsítás megismétlését nem fogja megengedni.

Vlád folytatja a bizonyítást. Ifj. Madarász József sértette meg a mentelmi jogát egy durva követeléssel.

Somsich Tihamér gróf: Tessék lovagias elégtételt venni.

Vlád Aurél: Es ez nem az első eset, mert őt a Ház színe előtt más is kínálta már pofonnal (Derűtség.)

Somsich Tihamér gróf. Menjen az elemi iskolába az ilyen komédiákkal!

Elnök a bejelentést a mentelmi bizottsághoz utasítja.

Folytatják a

házaszabály revízió

tárgyalását.

Vlád Aurél: Nem fogadja el az eredeti szöveget. Számos módosítást ajánl, így azt, hogy a sürgősséget és az ülések meghosszabbítását csak tizenöt napi vita után lehessen indítványozni. Mielőtt a Ház módosításainak kinyomatásáról határozná, kéri a határozatképesség megállapítását. (Zaj.)

Elnök ezt elrendeli.

Elnök: A Ház megszámlálása után jelenti, hogy csak 83 képviselő van jelen.

Az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után újból megszámlálják a Házat 108 képviselő van jelen, tehát a Ház határozatképes.

A Ház Vlád módosításainak kinyomatását mellőzi.

Lengyel Zoltán: Eredetileg az volt a pro- pozíció, hogy a katonai kérdés és közügyek kivétessenek a reform alól. A másik pro- pozíció volt, hogy e reform csupán a választási reform tárgyalására vonatkozzék. Mindkét pro- pozíciót kijátszotta a Nagy Emil-féle javaslat. Később azzal indokolták a javaslatot, hogy az a nemze- tiségi ellen tervezetnek. A javaslat erre is rá- cáfol, ellenindítványt terjeszt be a 48-as bal- párt nevében. Nagy részletességgel próbálja ezt bizonyítani s azt mondja, hogy a 16 órás ülés nem a kisebbséget, hanem a parlamentárizmust teszik tönkre. A sürgősség alapján a létszám- emelés is tárgyalható volna s így a nemzet le- mondana az ellenállás lehetőségéről 18 módosít-

ványt nyújt be az I-ső részhez, köztük 10 sti- laris módosítást foglal magában. Ezeken kívül benyújt még 2 újabb indítványt és 2 határo- zati javaslatot. Azonkívül benyújt a Mérey-féle módosításhoz 4 al módosítást. Végül kijelenti, hogy nem elvi ellensége a házaszabálymódosi- tásnak. De a házaszabályreform olyan legyen, mely megfelel a parlamentárizmus s a magyar- ság érdekeinek.

Lengyel Zoltán egy óra hosszat beszélt. 14 módosítási 2 határozati javaslatot és sok más módosítási javaslatot terjesztett be. Altalános- ságban beszélt, mire az elnök többször figyel- meztette. A javaslatok kinyomatását a Ház mel- lőzte. Lengyel Zoltán később ismét beszélt fél- remagyarozott szavainak helyreigazítása tár- gyában.

Fető Sándor a revízió ellen beszélt. Indit- ványt nyújtott be, azonban a Ház ennek kinyo- matását is mellőzte.

Az ülés két órakor ért véget.

Bülow kancellár Bécsben.

Bécs, márc. 30. Bülow herceg a német nagykövetség automobiljában néhány perccel 11 óra előtt érkezett Schönbrunnba, ahol Byron őrnagy szárnysegéd fogadta és azonnal beve- zette a király dolgozószobájába. A herceg ki- hallgatása 25 percig tartott. A herceget az egybegyűlt közönség lelkesen megéljenzte.

Bécs, márc. 30. Bülow herceg német biro- dalmi kancellár tegnap délután fél 4 órakor egy óra hosszáig tartó látogatást tett Aehrenthal külügyminiszternél.

Bécs, márc. 30. A német birodalmi kau- cellárnak, aki tegnap reggel érkezett ide, a hosszú program mellett is volt annyi ideje, hogy a délután folyamán a sajtó képviselőit elfogadja. Az egyik újságírónak jókedvűen ezt mondta:

— Ön tehát autervüt akart?

— Ó nem — felelte az újságíró, csak in- terjut, mert az autervük csak nagyhatalmak képviselői közt szoktak megtörténni.

tam s lázasan olvastam mindent, ami a kezembe került. Megismertem a kertművelést és sporto- kat s ez változatossá tette életemet. Kóboroltam erdőn mezőn s csöndes idylleket éltem át. Mi szükségem volt nekem pénzre, teljesen egészsé- ges és jókedvű voltam gondtalan s az egész világ örömeit adott nekem.

Évek teltek. Szorgalommal, igyekezettel, leckeadással kivittem, hogy elvégeztem a tanul- mányaimat és megkaptam a doktori diplomámat.

Ekkor történt, hogy Celestin bátyám ezt mondta nekem:

— Nem mondom, hogy elégedetlen vagyok veled. Jól dolgozol és jó oldaláról fogod föl az életet. Ha fősvény nem volnék, legalább is egy ezerfrankos bankjegyet adnék most neked. De fősvény vagyok. Mégis akarok valamit adni ne- ked. Ha jó polgári természeted van és akarsz családot alapítani, megígérem, hogy ha olyan lányt veszel el, aki tetszik nekem, megváltozta- tom végrendeletemet és te leszel örökösöm.

Ez az ígéret nagyon üresnek látszott ne- kem. Tudtam, milyen ideái vannak a férfiakról, hát még a nőkről milyen lehet a véleménye. Jósolgattam, ki tetszenék neki s olyan lányt kerestem, akinek nagy hozománya van és kevés igénye. Ezek az erények meg voltak Henriette

Colinban, a környék leggazdagabb emberének, Pierre Dolinnak a lányában.

Beleszerettem az Artemis-arcu, szép lányba, kigyózó hajába, nagy szeméibe, amelyek néha szinte foszforeszkáltak. Ennek a szép teremtés- nek nagyon szolid izlése és csodálatosan taka- rékos hajlamai voltak. Csak az egyszerű toilet- teket szerette, utálta a fényűzést, nem vágyott utazásokra s automobilra. És valóban igen gaz- dag volt. Minden reményemet megvalósulni lát- tam. S úgy látszott, ő is, valamint dúsgazdag szülei nagyon szívesen veszik látogatásaimat. Madame Colin tett bizalmassá bennünket, nyi- latkoztam. Két nap mulva így szólt az apja hozzám:

— Nem mondom nemet. Tudom, hogy a bátyja nagyon szerényen nevelte, de jóvá teszi azzal, hogy önre hagyja egész vagyonát s tu- dom, hogy ő nem olyan ember, aki ezt az aka- ratát megváltoztassa.

Lehetetlennek hittem, hogy Celestin bá- tyám visszautasítsa ezt a minden jót ígérő ter- vet. Képtelenség, hogy Henriette Colin ne tes- sék neki.

De bizony, amint föltártam előtte a szívem, a gyámom határozott, megsemmisítő hangon jelentette ki:

— Ezt, ezt? . . . soha!

— Miért? — kérdeztem elhűlve. — Nincs meg benne minden jó tulajdonság, hogy kitűnő családanya legyen?

Rideg mozdulattal szakított félbe:

— Soha! Soha!

Nem is szólt többé róla. Semmi magyará- zatot sem adott. És én elhalt lélekkel jelen- tettem ezt Henriette-nak.

Néhány hónapig szívemből gyűlöltem a bátyámat. Esküdöztem, hogy sohasem bocsátok meg neki. Kétségbeesésem hamarabb eloszlott, mint képzeltem volna s bátyám sem látszott olyan gyűlölni valónak.

Új szerelem lepelt meg.

Halálosan belebomlottam Simone Lyan- courtba egy mérnök leányába, egy kedves, gondtalan teremtésbe, akinek hajlékony termete, iberiai heves vére, kelta szeszélyei s több cso- dálatossága volt. Hibáit nyíltsággal, gyöngéd és hű természetével tette jóvá. Több testvére is volt és semmi hozományra sem volt kilátása. Legfeljebb a butort és a kelengyét vehette meg neki az atyja.

Szóval, beszélni sem mertem róla nagy- bátyámnak. Ő kérdezte meg végre:

Vagyok bátor a n. é. közönség szives figyelmét felhívni, hogy **Színház-u. 4. szám alatt angol férfi szabóüzletet nyitottam** és szolid árak mellett a legelegánsabb öltönyöket készítem. Levelező-lap meghívásra helyben és vidéken is. **KISS ISTVÁN**, angol uriszabó Színház u. 4. (Adorján palota.)

— Önnek igaza van, de hiszen mi mindketten nagy hatalmak képviselői vagyunk.

E tréfás bevezetés után a bécsi látogatásról a következőket mondotta:

— Legnagyobb gyönyörűséggel jöttem Bécsbe, az önök szép városába. Hogy most miről van szó, az egész világ tudja. A legelső szabadságomát fölhasználtam arra, hogy barátomnál *Ahrenthal* bárónál viszontlátogatásra tegyek.

Magától értetődik, hogy különös politikai ok tenem nem forgott. De ép oly természetes, hogy mikor két szoros barátságban levő állam miniszterei találkoznak, az összes napirenden levő politikai kérdéseket tanácskozásuk körébe vonják. Örömmel konstátálom, hogy az összes főbb pontokban teljes egyetértést érnek el, mert minékét hatalmasság vezető motivuma a béke és nemzetközi egyetértés fentartása.

Megelégedését fejezte ki a fogadás fölött és hogy igen jól érzi magát Bécsben, minek ezen szavakkal adott kifejezést:

— Ugy vagyok itt, mint baráti országban lenni lehet.

Az ügyvédi kamara közgyűlése.

Állandó és folyton megújuló panaszok hangzanak el az ügyvédek köréből minden közgyűlésükön. Nehéz a megélhetés, drágul minden, szaporodnak az ügyvédi pályára tolongók s ezzel szemben a bírói karnál nem találja meg az ügyvédi kar azt a méltánylást, a melyet joggal elvárhatna különösen akkor, mikor a bírónak anyagi tekintetben való függetlenítéséért az ügyvédi kar mindenkor teljes erővel szállott sikra.

Különösen általános megütközést keltett az az eset, mikor egy ügyvédnek egy írásbeli felelővételért és a tárgyalásért, melyre várt reggel 9 től este 6 óráig, 8 azaz (nyolc) koronát állapított meg a nagyváradi törvényszék büntető telegbírói tanácsa. Allítólag azért történt ez, mert a törvényszék véleménye szerint a felelővételnek nem volt helye. Ily esetben azonban tessék a haszontalan munkát kategorice haszontalannak nyilvánítani, a felelővétel el-

— Ejha! — támadott rám egy este, amint nagy szomorúan tértem haza Lyancourtéktól.

— Hát újra kezdjük?

— Igen — sóhajtottam — újra.

— Es most nem is kérdesz semmit?

— Mi haszon volna belőle?

Fölhuzta a vállát tréfásan.

— Ne beszélj bolondokat.

Aznap nem szólt semmit. De másnap elment s meglátogatta m. Lyancourtot, aztán a közjegyzőt s végre egy csomó szállítót.

Ugy ment minden, mint valami csoda.

Mikor hálálkodni kezdtem, kicsinyléssel szakított félbe:

— Hála! Tartsd meg azt csak magadnak, az nem ér pénzt. Én az egészet a magam kedvéért teszem.

Rábámultam.

— Nem értesz, ugy-e?

— Nem, — szóltam — nem értem, miért becsüli többre mlle Lyancourtot Colin kisasszonynál.

— Ki beszél itt becsülésről? Colin kisasszony nekem nagyon szimpatikus, de nem szerettem volna, hogy a feleséged legyen.

— Miért, de miért?

— Mert — fősvény.

És ahogy bámulatomat látta, nevetve magyarázta meg:

— Nem értesz az élethez. Negyven éves korára sokkal fősvényebb lesz, mint én vagyok. És a fősvények nem valók családi életbe. Eljének maguknak. Hát én megházasodtam?

J.-H. Rosny.

utasítani és egy fillér költséget sem állapítani meg. De a hordáréval majdnem egy színvonalra állítani az ügyvéd munkáját, holott az ügyvédi kvalifikáció még magasabb a bírónál: olyan eljárás, amely méltán hívta ki a kritikát.

Ráműtettek a városi járásbíró III. sz. irodájában a kezelés körül tapasztalható állandó késedelmeskedésre is. Konstátáljuk, hogy ez a panasz csak új év, az új beosztás óta van s ezen nem is lehetne segíteni másként, mint a kezelő személyzet megfelelőbb beosztásával.

Egyáltalán sok praktikus és komoly dolgot vetettek fel, amelyeket a bíróságok vezetőinek figyelmre kellene méltatniok. Ehhez azonban az volna szükséges, hogy a tapasztalt hiányokra ne en bloc, évente egyszer, hanem mindig akkor mutatnának rá, mikor a baj felmerül. Nem egy eset volt, hogy a mikor a bíróság értesült a kezdődő hiányosságról, gyors intézkedéssel kezdetben könnyen megakadályozta azt a bajt, amely később komoly, alig leküzdhető kellemetlenséggé fajulhatott volna.

A közgyűlésről tudósításunk a következő: Vasárnap délelőtt a városháza tanácstermében tartotta közgyűlését az ügyvédi kamara *Hlatky* Endre elnöke alatt.

Jelen voltak:

Hlatky Endre, dr *Berkovits* Ferenc, dr *Schweiger* Ede, *Frankó* Endre, dr *Fássy* Lajos, dr *Adorján* Armin, *Mihelyi* Adolf, dr *Markus* László, dr *Mihelyi* Lajos, dr *Várad* Odón, dr *Waldmann* Márk, dr *Mártonffy* Bogdán, dr *Sebő* Mihály, dr *Poynár* Szevér, dr *Krüger* Aladár, dr *Krüger* Jenő, dr *Papp* Károly, dr *Weiszberger* Lipót, dr *Kertész* Ferenc, dr *Lengyel* Zsigmond, dr *Olasz* Béla, dr *Fráter* Pál, dr *Fenyő* László, dr *Fenyő* Sándor, dr *Lánczi* József, dr *Bárdos* Imre, dr *Réti* Ignác, dr *Zigre* Miklós, dr *Rozány* Jenő, dr *Stern* Odón, dr *Dénes* Sándor, dr *Stern* László, dr *Géher* Lambert, *Ficzek* Lajos, dr *Ertsey* Péter, dr *Medvigy* Gábor, dr *Békési* Gyula, *Szacsvay* Akos, dr *Gyémánt* Jenő, *Jancsó* Dezső, dr *Zigre* Miklós, dr *Adler* Soma, dr *Várnai* Ferenc.

A zárszámadás és a költségvetés helybenhagyása után dr *Schweiger* Ede titkár olvasta fel tartalmazó, a jogi élet minden oldalára kiterjedő jelentését az elmúlt évről. A jelentést, mely nagy gondossággal, körültekintéssel készült s a jogi élet alapos ismeretén alapult, zajosan megtapsolták.

Hozzászóltak a jelentéshez dr *Ertsey* Péter, dr *Fássy* Lajos, dr *Fenyő* Sándor, dr *Poynár* Szevér, dr *Adorján* Armin, dr *Markus* László és dr *Békési* Gyula. Erdekes, többször izgalmas vita fejlődött ki, melynek eredményeit foglalta össze.

Hlatky Endre rezüméje tartalmasságával s meggyőző erejével nem egyszer ragadta tapsokra a közgyűlést. Meggyőző erővel mutatott rá *Hlatky* az ügyvédi szabad hivatás fontosságára, amelynek minden oldalát a négy fal közé zárt bíró gyakran felfogni nem képes. Innen van, hogy az ügyvédek egy emberként állottak sikra, mikor a bírói függetlenséget a közelmúltban veszély fenyegette, a bírák anyagi érdekében is latba esett az ügyvédi kar szava, de a bíróság ma is harminc év előtti díjakkal taksálja az ügyvédi munkát, a kuria pedig egyre-másra fölveszi az ügyvédi karba az elcsapott bírákat. A karnak a függetlenítése minden tekintetben kívánatos. A jogos panaszokkal forduljanak mindenkor ő hozzá, ő kész a bíróságoknál közbenjárni s meg van győződve; hogy a méltányos kívánságok elől nem tognak elzárkózni. A díjszabásra vonatkozólag a kiküldött bizottság munkáját rövid idő alatt a kamara elé terjeszti. A bíróságoknál előforduló és sokszor káros gyakori személycserére nézve felszólal illetékes helyen. *Ertsey* fölemlített a vidéki járásbíróknál egy kiváló és szorgalmas sommás bírót, akit most ok

nélkül át akarnak tenni a büntető osztályba, a közönség érdekében is el fog járni, hogy e csere ne történjék meg. Egyáltalán mindenben rendelkezésére áll közérdekből a kartársaknak, ha bármikor hozzáfordulnak.

Az elnök szavait viharos tapsokkal fogadták s ezzel a közgyűlés véget ért.

A Neogrady-kiállítás az Edison-színházban.

A magyar közönségnek évtizedek óta kedvelt idill és tájfestője, *Neogrady* Antal tavaszi képtárlata nyílt meg tegnap s áll díjtalanul a közönség rendelkezésére. Már a multkori, megyeházán rendezett *Eggenberger*-féle kiállításán feltűnt a műszerető közönségnek, hogy *Neogrady* új csapásokon kezd haladni, de ez a kiállítás még több meglepetést nyújtott számunkra.

Ott van például az 5. számú pompás magas formájú tájkép, az »Őszi napsugár«, amely ragyogó színeivel, pompás levegőjével, eredeti, modern kompozíciójával *Szinnyei* Merse Pál képeire emlékeztet a Szépművészeti Múzeumban *Staffege* nincs a képen. Ez is modern és *Szinnyei*-s vonás. A szép tájkép valóságos gyöngye a 37 képből álló tárlatnak. Nem egyedüli gyöngye.

A »Zuzmarás téli reggel« (2. sz.) kisebb táj, erdő széle, néhány vaddisznóval *staffege* gyanánt, finom, sokárnyalatu tónusokkal, a nap-sütött és árnyékbavetett erdő és bokor-részletek gazdag változatu ellentéteivel, igen finom, intim, diszkrét szinhatással. Impozáns páros kép a 7. és 8. számú. Az egyik »Hajlás után« őszi erdei táj, vadászlakokkal, mint *staffege*-nal, a másik »Aruló nyomok« téli erdei sceneria, szintén vadászlakokkal, de itt is fő a táj, mintha *Neogrady* idillfestőiből átalakulna lassan tájfestővé, kit a természet kezd jobban érdekelni, mint maga az ember.

Ez utóbbi képnek hatalmas távlata van, vagy talán inkább levegője.

Az előtérben álló fa erős relictjével ugyan csak hátraveti a táj távolabbi részleteit. Gyönyörű a háttér színe és fénye a 28. képen is »A hegytetőn«, valamint jellemző a háttérben emelkedő hegy tónusa a 26. számú »Tavaszi a télben« című képen. Csaknem ultramodern és impresszionista a 28. számú kép, bár mindezeknek van elég novellisztikus eleme is. Az utóbbinak bámulóan ragyogóak a színei.

Száz szónak is egy a vége, aki még ezt a mindenki utjába eső, korlátolt számú képeinél fogva egyáltalán nem társztó kedves kis kollektív kiállítást se nézi meg, igazán nem méltó rá, hogy a művészetkedvelő ember hirében álljon.

A nyomor áldozatai.

A tegnapi nap folyamán a belügyminiszter táviratot intézett Biharmegye alispánjához. A távirat tartalma valóságos izgatottságot szült a vármegyén. A belügyminiszter ugyanis olyan információkat nyert Biharmegyéből, hogy itt a belényesi járásban sokan betegülnek meg s rövid betegség után megis halnak. Ezeknek az eseteknek száma igen nagy, azonban hogy minnek következtében fordulnak elő, a belügyminiszter nem tud semmit s felvilágosító jelentést kér.

A sürgöny szövege a következő:

Alispán Nagyvárad.

Kérek azonnali értesítést Belényes kör-

nyékén állítólag egyes családokban előforduló sűrű megbetegedés és halálozás tárgyában. Belügyminiszter.

A sürgönyre azonnal megkérdezték a belényesi járás főszolgabíróját, aki megnyugtató választ adott. A főszolgabíró ugyanis semmit sem tud az esetről. A sürgöny most már rejtélyes színezetűvé lett. A belügyminiszterhez az alispáni hivatal a főszolgabíró értesítését azonnal felküldte. Most már megkezdődött a sürgöny okának felderítésére a hajsza. Utána néztünk mi is az ügynek, azonban csak fentartással közölhetjük információinkat.

Belényesi tudósítónk az ügyről semmit sem tudnak. Ott a megbetegülések normálisak. Belényesujlakról szintén nem tudtak jelenteni erre vonatkozólag semmit. Ellenben Budorászárról nyert értesülésünk meglepő dolgokat tartalmaz.

Budurászárnak tudnak az esetről, sőt pozitív dolgokat is tudnak mondani. A nép nyomora leírhatatlan. A múlt évben a termés rossz volt. A népek még elegendő kukoricatermése sincs és emiatt azzal tengeti életét, amit csak fel tud használni. Ilyen körülmények között természetesen a nép nem válogathat az élelmi cikkekben s így történik meg összekeverve a különféle gabonaműveket valóságos mérget készítő magának.

A nép nagyrésze rozskenyeret eszik. A rozs között sok az ugynevezett anyarozs, mely mérges hatása. A mérgezésnek tünetei vannak, melyek a pelagra jellegét viselik. Az ilyen mérgezett emberek végtagjai összezsugorodnak s rövid időn belül nyomorékká teszik, a még előbb éptestű embert.

A betegség lefolyása olyan, mint az epilepsziáé. A megbetegülések tömegesen fordulnak elő, azonban már alábbhagyott.

A betegülésekről a hatóságoknak nincs tudomása. Dr. Nyes Kornél belényesi kórházi orvos több ilyen megbetegedett embert kezelt a kórházban és minthogy kétségtelen az, hogy a nyomor idézte elő a betegüléseket, e tárgyban kérelmet is intézett a belügyminiszterhez, hogy addig, míg a vetések megérnek, szóval a nép új kenyérhez jut, a miniszter segélyt adjon.

Valószínű, hogy a miniszter sürgönye e kérelemnek alapján lett az alispánhoz küldve. Mindenesetre alapos vizsgálat tárgyává kell tenni az ügyet és ha a nyomor tényleg olyan nagy, hogy az ember élete forog veszélyben, akkor a segélyezést azonnal meg kell indítani. Talán legjobb volna, ha illetékes egyének a helyszínen szereznének meggyőződést a hír alaposágáról, mert felületes vizsgálat, vagy tudakozódás nem fog eredménnyel járni.

Előfizetési felhívás.

Nem kell sem térben, sem időben messze menni argumentumért; mindennap hangosabban olvassa ránk a kegyetlen tanulságot: hogy a keresztény társadalom lépésről-lépésre veszti a tért.

Mikor ellenségeink leszorítják furtanggal vagy erőszakoskodással egy-egy emberünket nem az egyeseké: valamennyiünké, az egész keresztény társadalomé az a veszteség.

Megtámadják egyéneiben a keresztény társadalmat, oszlopait ássák alá, hogy az épület romba dőljön és a romok fölött szabad legyen a zsákmányolás — és ezt a munkát tétlenül nézzük.

Lehetséges-e, szabad-e összedugni a kezeket akkor, mikor a házat gyújtogatják fejünkre?

Évek során át figyelmeztetjük közönségünket a fenyegető veszélyre, melyet az új pogányság hoz magával. Ez ellen a szervezett támadás ellen nem véd meg más, csak a szervezett védelem.

Egy táborba gyűjtsön mindnyájunkat a keresztény öntudat!

A keresztény öntudat, a keresztény ébredés lobogóját lengeti lapunk egy évtizedet meghaladó idő óta. Ide gyűjtjük, a mi zászlónk alá azokat, a kiknek még van érzéke ez ország, e társadalom erkölcsi alapjai iránt. Mikor lapunk terjesztését és az előfizetések megújítását kérjük az új negyedév kezdetén, ezt a keresztény lobogót akarjuk erős, győzni képes és győzni akaró sereg élén látni.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 "

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 "

A »TISZANTÚL«
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

* **A népmissió vége.** Minél jobban közeledett a népmissió befejezéséhez, annál impozánsabb néptömeg vett azon részt vasárnap este a missió-kereszt megáldásán, már annyian voltak, hogy el sem fértek a körülbelül 2500 ember befogadására épült szép nagy templomban. A missió kereszt megáldása után T. *Guzics* lazarista atya tartott megható beszédet, utána *Imrik* S. Zoltán plébános köszönte meg a lazarista atyák fáradozását s Te Deummal ért véget a nyolc napig tartott missió, mely alatt 2700-an járultak a szentségekhez. A missiót a váradi esperesi kerületi papság kérelmére *Szmrecsányi* Pál megyéspüspök engedélyezte s annak költségeit is ő fedezi. T. *Guzics* és *Horváth* lazarista atyák ma utaznak el Váradról.

* **A városi főügyészi hivatal átadása.** *Dus* László városi főügyész ma kezdi meg hivatalának átadását.

* **Államsegély a megye közuti alapjának.** A múlt évben tudvalevőleg a megye közuti alapjából nem tudtak teljesíteni a költségvetésileg előirányzott összegeket és e miatt segélyt kértek a kereskedelmi minisztertől. A miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy a 907. évi költségvetések fedezésére 70000 korona államsegélyt utalványozott ki.

* **Nagyszabású adomány a katolikus sajtónak.** Dr. *Csernoch* János csanádi püspök páratlanul álló nagy összeget ajándékozott a magyar katolikus sajtónak. Nem kevesebbet, mint egyszerre *harmincháromezer koronát* tett le a keresztény sajtó oltárára. U. m. az »Alkotmány« kauciójára 22 ezer korona, az »Igaz Szó« kauciójára tízezer korona, az »Esz-

tergom« folyó kiadásaira ezer korona. Ezenfelül három hónapja a katolikus sajtóegyletnek adott 2000 koronát, 2000 koronát az esztergom megyei p. pi nyugdíj alapnak s 2000 korona megalapítványt tett.

* **Gróf Tisza István állapota.** Gróf Tisza István szembaja teljesen elmúlt. A gróf orvosi engedelmével elhagyta a szobát és már megjelent a Nemzeti Társaskörben, hol ismerősei örömeiket fejezték ki afölött, hogy ismét egészségesen láthatják viszont.

* **A pénzügybizottság ülése.** A pénz és gazdaságügyi szakkbizottság 1908. évi április hó 1-ső napján d. u. 4 órakor ülést tart.

* **Feljelentés Farkasházi ellen.** Farkasházi Zsigmond, az élesdi kerület országgyűlési képviselője feljelentést tett Bérczy Imre főszolgabíró ellen, amiatt, hogy a főszolgabíró egy közbirtokossági gyűlésen megjelenvén, illetéktelen díjakat szedett. A feljelentés folytán megindították a főszolgabíró ellen a fegyelmi eljárást, melynek során a vád alaptalannak bizonyult és Bérczy Imre felmentésével végződött. Bérczy Imre egyidejűleg felhatalmazást nyert arra nézve, hogy Farkasházi ellen rágalmazás miatt megtegye a feljelentést. Az ügyészség a feljelentés alapján kérni fogja a Háztól Farkasházi mentelmi jogának felfüggesztését a tárgyalás idejére.

* **Tóth Márton ügyvédi irodája.** Tóth Márton volt városi tiszti ügyész tudvalevőleg nyugalomba lépett. Az ügyvédi karnak ez a kiváló tagja azonban, bár hivatalától megvált, nem vonul teljesen nyugalomba, hanem mint ügyvéd folytatja magán működését. Rákóczi-utca 8-705. szám alatti házában ügyvédi irodáját megnyitotta s a jogkereső közönség rendelkezésére áll.

* **A vármegye kiskatonái.** A honvédelmi miniszter tegnap értesítette a vármegyét, hogy az idén a Ludovikában 3 hely fog megürülni, melyre Biharmegye terjeszthet fel jelöltket. A helyek közül kettő Andaházi Szi-lágyi Mihály és a harmadik gróf Buttler János-féle alapítványos hely. A pályázatokat megfelelően felszerelve május 30 ig kell a miniszterhez felterjeszteni. Ez ügyben rendkívüli megyei közgyűlés fog dönteni.

* **A gyermekvédő menhelybizottságnak** törvényhatóságilag választott két taghelye közül egy üresedésbe jött Kiss Elek halálával. A polgármester ez ügyben előterjesztést tett a törvényhatóságához, hogy a hely betöltéséről gondoskodják.

* **Garázda patak.** A margittai járásban van egy kis patak, mely rendes körülmények között alig alig folyik, de mikor nagyobb esőzések vannak, vagy ha a hó olvad, veszedelme a közelibe lévő Cséhtelek községnek. Aradás-kor nemcsak a mellette elterülő földeket borítja el vízzel, hanem a községbe is behatol s ott kiönti házaikból az embereket. Sokszor jutatta már a népet a nélkülözések terére ez a kis patak és ennek dacára sem gondoltak annak megsabályozására. Most végre a legutóbbi áradásokból kifolyólag a község képviselő-testülete elhatározta, hogy a patak medrét rendezni fogja. Legutóbb ugyanis a Wertheimstein Alfréd birtokát öntötte el a víz s okozott nagy károkat. A határozat tegnap érkezett be az alispáni hivatalhoz.

* **Előkelő rablók.** Szeged városát általános izgalomban tartja most egy rablási eset, melyet a város két előkelő családtagjai követtek el. Szombaton este egy idős uriembert a Zárda-utcában két bekormozott fiatalember megtámadott és a földre teperve, aranyóráját

elrabolták tőle. Segély kiállításaira előjövő rendőrök egy épület sötét kapualjában megtalálták a két fiatalembert, kiket a rendőrségre kísérték. Mivel a kapitányságon nem akarták megmondani neveiket a főkapitány megmosdatta őket. Ekkor nagy meplepődésére maga előtt látta a város két fiatal tagját. Az egyik fiatal ember egy szegedi mágnás gyermeke, a másik egy előkelő nyugalmazott állami tisztviselő. Az eset óriási megbotránkozást keltett Szegeden. A két fiatalembert nem bocsájtották szabadon.

* **A mozgófényképek szenzációi.** Azok a remek mozgófényképek, amelyek az Edison színház mai új műsorára érkeztek a legnagyobb szenzációi a kinematografiának. Az új műsor, melynek *ma kedden* lesz a bemutatója csupa nagyszerű, művészi becsű mozgóképet tartalmaz. Bizonyos, hogy az Edison nézőtere, ahol oly örömet találkozik a nagyváradi és a vidékről belátogató közönség, ismét visszhangozni fog a kacagástól. A bohózatok közt hatalmas sláger lesz a *szőkevény autómobil*, mely egy gazdátlan töltőt roppant mulatságos kalandjait örökíti meg. Sokat fog mulatni a publikum még a ravasz térj, az elhibázott monogram, a szentesleány, a nehéz kérdés meg a patikus tévedése című bohózatokon. *Szenzáció a sportkép a lovaglóiskola gyakorlatai* s elragadóan szép színes látványosságok is vannak az új műsorban. A gyermeknapon az Edison vendégül látja az árvaházak növendékeit s a gyermekelőadáson igen értékes Pathé-féle lanternamagicát sorsol ki az apróságok között.

* **A bosszu.** A margitai nagyvásár most sem mulhatott el véres esemény nélkül. Most is dolgozott az alkohol, a bosszu a bot és a fokos. Mint tudósítónk jelenti Brugós András kohányi lakos több társával együtt idogált a margitai vendéglőben. Vincze János egy másik asztalnál ült. Brugós János társaival elhatározták, hogy Vincze Jánost hazamenet megtámadták és megverik. A terv már már sikerült is mikor Vincze nesztét vette a dolognak és megszökött. Vincze János ezután Brugóst megleste mikor az társaitól elválva hazafelé ment és ekkor fokosával azt fejbe ütötte. Az ütés következtében Brugós eszméletét veszítette s most élethalálkört vívódik. Vincét a csendőrök letartóztatták.

* **Sajtóhiba.** Vasárnapi vezércikkünk első bekezdéséből nyomdai tévedésből kimaradt egy sor s így a bekezdés utolsó mondatának nincs értelme. Az utolsó mondat helyesen így hangzik: »Egyik oldalon magyar, másikon német szöveg: ez a dualizmus, ez érthető, a trializmus nem komolyabb követelés annál, mintha valaki a bankónak még egy harmadik, cseh oldalát is akarna csinálni. Most ezt a régi viccet veszedelem fenyegeti stb.«

* **Nagy tűz Kétszen.** Margitai tudósítónk telefonálja, hogy a járásterületén Kétszen községben a múlt éjjel nagy tűz pusztított. A Cs. Nyegrán Jánosné istállójában keletkezett s azt teljesen elhamvasztotta. Innen Hajas György házára vitte a szél a szikrákat s pár perc múlva ez is lángokban állott. Hajasnak az összes takarmánya és gabona készlete elhamvadt. A tűz keletkezésének oka ez ideig ismeretlen.

* **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

15000 koronát nyert: 58337.

10000 koronát nyertek: 14659 34502 69094 108249.

5000 koronát nyertek: 77418 116000.

2000 koronát nyertek: 3234 14244 14692 16863 18257 19600 21653 21907 56577 58682 60221 61418 62826 62836 64601 76427 77183 83689 88792 90083 91244 91992 97141 105900 109513 119292.

1000 koronát nyertek: 679 6424 7851 12421 17029 18387 18993 19292 20912 23321 23401 24348 25064 27095 29157 37862 38323 29027 39579 44961 48219 48608 51241 54569 55106 58288 64270 64862 66640 68069 70584 70826 72939 75388 79608 114997 115615 117934 121070 121242.

A többi kibuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

x **MOLNAR H.** Bemer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és egy sütemény kapható. Telefon 395.

x **Nagyszabású képkeretezési vállalat.** *Szichra Tivadar üvegkereskedésében Kossuth-utca 2.* (volt Bum-féle üzlet) kívánatra képkeretezések azonnal is elkészíttetnek. A leg-egyszerűbbtől a legdiszesebbig. Olcsó árban.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Dollárkirálynő.
Szerda: Dollárkirálynő.
Csütörtök d. u.: Bálkirálynő (gyermekelőadás). Este: Hazug törvény.
Péntek: Hazug törvény.
Szombat: Hazug törvény.
Vasárnap d. u.: Tündérszeretem. Este: Aranyvirág.

A dollárkirálynő.

Bájos, kedvenc zenéjű operett a színház legfrissebb ujdonsága. Hosszu a darab, eltart három és félóraig, de egyik szép dallam a másikat váltja fel benne. Lány, színes zenéje van, amelyet igaz gyönyörűséggel hallgat az ember; nem egy zeneszám rövidesen közkeletűvé és elterjedésre számíthat.

A zene határozottan fölötte áll a szövegnek, amelynek ennél az operettnél mintha más szerepe sem volna, csak a zeneszámok összetartása. Az bizonyos, hogy ezt a célt rövidebben is meglehetne közelíteni. Ha ugy egy jó fél órányit elvennének a szövegből, jóval értékesebbé tenné ez a vesztesség az egész operettet. A III. felvonásbeli malackodások pl. bátran elmaradhatnának.

Az előadást az operettszemélyzet java erőinek igyekezete vitte sikerre. *Károlyi Leona* vezetett énekével és játékaival egyaránt. Van egy páros jelenete *Toronyival*, ahol mind a ketten csak zümmögve énekelnek minden szöveg nélkül. Ezt a jelenetet könnyű nevéssé tenni, nehéz jól előadni s *Károlyi Leona* és *Toronyi* bravúrosan adták elő, kifejező erővel és művészettel. Így lehetne végigmenni a legtöbb jeleneten. *Toronyi* Gyulának szintén javulóban a hangja s bár óvatosan bánt hangjával, őszinte, igaz sikert aratott.

Partnerek voltak *Palásthy* és *Tábori* Frida is; kedvvel, ötletesen dolgozták fel szerepeiket. Táncal egybekötött kupléik különösen tetszetek s azok közül nem egyet kénytelenek voltak megismételni. Különösen sikerült az »Ispilányi« duettjük.

Hajnal Györgynek száraz szerep jutott; szerencsére értett hozzá, hogyan élítkitse fel s hogyan aknázza ki komikus részeit minél teljesebben. Kitűnő volt *Simon* Mariska álszenvedő vénkisasszonya. Elismerést vívtak ki *Bérci*, *Lányi Edit*, *Losonci* is.

Az ének és a zenekar nem mindig haladt közös utakon, már pedig itt a tulságos önállóság nem éppen kívánatos. A rendező is ügyelhetne, hogy a nyiló ajtók mögött ne

lásson a közönség egy-egy ott posztoló diszletmunkást ingujjra vetkőzve. Ezt kivéve, a kiállítás fényes, méltó az igazgató izléséhez és áldozatkészségéhez.

IRODALOM.

A tudományos szociálizmus csődje. A Magyar Társadalomtudományi Egyesület tegnapi tartotta évi közgyűlését, melyen beszámoltak a nem régen megalakult egyesület működéséről.

Gaál Jenő »A szociálizmus fejlődésének logikája« című értekezésében megállapította, hogy a tudományos szociálizmus végképen csődöt mondott.

Apáthy István pedig azt mondotta többek között:

— Nem nemzeti színű igazságok portálában keressük meg célunkat, de mert a tudomány az igazságok fölismérése és ismertetése, küzdünk az igazságoknak a magyar szellemnek megfelelően való ismertetéséért. Gondoljunk józan magyar eszünkkel, vigyük a tudományok harcába magyar eszményeinket és törekedjünk a magyar bűnök kiirtására. A tudományok harcában az a diadal hoz nekünk dicsőséget, amelyet magyar főfogással és nem kölcsönzött puskákkal nyerünk meg. Kijelenthetem, hogy igenis van nemzeti tudomány. Így az angolok speciális tudománya a társadalmi gazdaságtan a franciáké a társadalom tudomány, a yankeé a statisztika, a németeké a legújabb kori filozófia. Magyar tudomány még nincs, mert a tudomány magyar művelői is németül gondolkodnak. A mi feladatunk magyarul gondolkodó tudósok nevelése.

ÁVIRATOK.

Királyi kitüntetések.

Budapest, márc. 30. Wekerle Sándor miniszterelnök királyi kihallgatása alkalmával több és igen érdekes ügyek kerültek elő. A kiegyezés sikeres keresztülvitele terén szerzett érdemeik elismerésül több államférfit tüntetett ki. A kitüntetések a következők: *Kossuth Ferenc* kereskedelmi miniszter a Lipót-rend nagy keresztjét kapja s ezenkívül külön királyi köszönő kéziratot. *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter köszönő királyi kéziratot kap fáradozásának elismerésül. *Popovits* és *Szterényi* államtitkárok valószínűs belső titkos tanácsosok lesznek. *Mezőssy Béla* a Lipót-rend középkeresztjét, *Attklik István* miniszteri tanácsos államtitkár lesz. A kitüntetések a hivatalos lap holnapi száma fogja közölni.

A Széchényi pár Budapesten.

Budapest, március 30. A Széchényi pár a Hungáriában fog megszállni. Az új pár ugyanazt a lakást bérelte ki, melyben annak idején a szími király és a perzsa s h laktak. Széchényiek háromnapig időznek a fővárosban, aztán Ermezőre mennek, honnan ugyancsak háromnapig tartózkodás után ismét a fővárosba térnek vissza.

Mánuel király állapota.

Budapest, márc. 30. Mánuel király állapota igen súlyos. A golyó által okozott sebhely a király karján folyton veszedelmesebbé válik, mert a golyó meg volt mérgezve.

EGYESÜLETEK.

Orvosok gyűlése. A »Biharmegyei Orvos-Gyógyászati- és természettudományi-Egylet« folyó évi április hó 1-én délután 5 órakor rendes szakülést tart.

Az iparos ifjak ünnepélye. A »nagyváradai Ipartestület Ifjuságának Onképző Egylete« vasárnap délután Körözs-utcai helyiségében kedélyes ünnepélyt tartott, melyen szép számu közönség volt jelen. Ifj. Cser János Kalló Ilonka, Sebestyén Erzsike és Poretonek Mihály monológokat adtak elő, derűtséget keltve. Nagyon tetszett Molnár Rózsika és Kovács Mihálynak »Mézesetek után« című vigjátéka, Szász Rózsika és Orosz Erzsikének páros jelenete, Cser József, Tárnok István és Flein Elek szép szavalata, ifj. Rottensteiner Lajos buszmagyar dallal járult a sikerhez, ki Balogh Lajos helyett énekelt közönségnek. A szép ünnepélyt Nagy Ferencnek koztümben előadott »Fogadás« című magán jelenete zárta be nagy derűtség között. A szereplők mindegyikét sok éljennel és tapssal jutalmazta az ünnepélyen résztvevő szép számu közönség.

Igazságszolgáltatás.

Rabló suhancok.

A nagyváradai kir. törvényszék esküdtbírósa két elvetemült suhanc fölött ült törvényt a tegnapi nap folyamán. Ez év januárjában történt, hogy *Hat Miron* és *Toma Mihály* telkesdi suhancok szövetkeztek, hogy a rég letűnt rablóvilág romantikáját új fényel, ragyogással aranyozzák be. Tervük megvalósítását azzal kezdték, hogy miután egy adag jóféle spirítusszal egy adag bátorságot szedtek magukba megtámadták az országun a vásárról hazatérő *Belecsán Mitru* és *Tojkiš Zakariás* szintén telkesdi lakosokat és kirabolták őket, összes pénzüket, mintegy 37 koronát elvéve tőlük. Jeles működésüket azonban nem sokáig folytathatták, mert a csendőrök lefűllették őket s a nagyváradai kir. törvényszék feladatául jutott az »enyim« és »tied« közti különbségre megtanítani őket.

A tárgyalást amit dr. *Csulyok Béla* elnök, *Szentlélek* és *Korn* szavazóbírák közreműködésével vezetett, reggel 9 órakor kezdődött. A szokásos formások elintézése után kezdetét vette az érdemleges tárgyalás, melynek során a kihallgatott tanúk egyértelműleg beigazolták a vádlottak tagadásával szemben a rablás tényálladékanak a fenforgását. A perbeszéd után amiket a védelem képviselői dr. *Rezső Mór* és *Zigre Miklós*, valamint a közvádó *Vattay* algyűgyész tartottak, az esküdtekhez intézendő kérdéseket szövegezték meg s így délután az ítélethozatalra került a sor.

Délután az esküdtbírószék zárt tanácskozásán hozott marasztaló verdikt alapján a kir. törvényszék mindkét vádlottat bíróságra is bünyösnek mondta ki és elítélte őket egyenként két-két évi fegyházra, valamint három évi hivatalvesztésre és politikai jogaik felfüggesztésére. Az ítélet ellen a védők semmisségi panaszt jelentettek be.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 30.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25

Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 30.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza ápr. 1908	—	8.51
Rozs ápr.	—	12.57
Zab ápr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. márc. 28.			
Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	—	91.57
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	693.50
20 frankos (Napoleonkor)	—	—	19.20

A sarkadi országos vásár. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a keresk. m. kir. miniszter ur megengedte, miszerint a Biharvármegye területéhez tartozó Sarkad községben a folyó évi április hó 18. és 19-ikére eső országos vásár ez évben kivételesen a f. évi április hó 10-én és 11-én a folyó évi június hó 6. és 7-ikére eső országos vásár pedig ez évben kivételesen folyó évi június hó 10. és 11-én tartassék meg. Nagyvárad, 1908. március hó 30. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Irta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(31)

Főképpen adomázni rendkívüli módon tudott; oly ügyesen, élénken, felületesen röpitette égne az élces szavakat, hogy úgy tetszett, mintha közömbös bőkezűséggel csak úgy a zsebéből potyogtatná a szellemes apróságokat.

Tudományossága, — igaz — nem volt különösen mély, de műértelme, mint egyáltalán minden őstőne rendkívüli subtilitással bírt. Tudománya különben minden irányban lehetőleg töredékes lévén, szellemi ruhatárának, ugyszólván egy darabja sem volt teljesen ép. De azért oly ügyességgel, oly szeszélyes lendületességgel tudta magát bölcsellete foszlányaiába burkolni, anélkül, hogy annak lyukas voltát elrejtene igyekezett volna, hogy még jól is álltak neki.

Olykor Truyn és leánykája is hozzájuk csatlakoztak e vándorlásoknál, időnként Cecil is, de csak azon napokon, amidőn édesanyja otthon maradt. Magaviselete e peripathetikus, szepészeti felolvasások alatt, amint e kirándulásokat nevezni szokta, kitűnően jellemezte egész lényét.

Csaknem egészen szótlannul és mint mindig,

élesen figyelve járt Sempály és Zinka mellett, vagy kevéssel mögöttük.

Olykor-olykor szárazon, röviden helyreigazitotta Sempály adatait, amit ez, a legfenköltebb közönséggel tört s rendesen kalapot emelve, királyi udvariassággal megköszönt.

Sterzl egyedül csak az erős renaissance kor-beli klasszikusokért rajongott. A kezdetlegeselek felett, kiket Zinka annyira szeretett, csupán nevetett s rajongó torzképeknek nevezte őket; Guido Renit, az olaszok Greuze-jét, a festők Chopinjét, ki iránt Sempály bizonyos gyöngéd hajlammal viselgetett, határozottan nem szenvedhette. Allitása szerint Beatrice Cenci fejdisze egyszerűen egy hideg borogatóra emlékeztet s az egész kép valami tanulmányfő, mit Guido Reni valószínűleg a bolondok házában egy őrlött után festett.

A mystikus, kissé érzélgős modort, melylyel Zinka kedvenc régiségeiről és műremekeiről beszélni szokott, némán, de jóakarólag megmosolyogta, lényegében minden tulzást utált, mert negélyezésnek és egészségtelen önámításnak tekintette.

Csak nővére iránt volt a végtelenig elnéző s ha Francia egy képe előtt a fiatal leány szeméibe könnyek toltak s elhalványult és Shelley verseit idézte, a midőn Leonardo da Vinci Medusájáról beszélt — akkor legteljebb vállalt vont, azt mondta: »Zinka, te meg vagy bomolva!« és megcsipte kicsi rózsaszín fülét. Nővéreben minden tetszett neki, még az is, hogy nem volt józan emberi esze.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Nagyvárad város közp. választmányának elnöke.

4—1908. kpv. sz.

HIRDETMÉNY.

Váralja—Velençe—Csillagváros városrész országgyűlési képviselő választók névjegyzékének kiigazításával megbízott küldöttségi elnök bejelentette, hogy nevezett városrészekre 1909. évre érvényes képviselő választók névjegyzékének a kiigazítását az összeíró küldöttség folyó évi április hó 2-án délután 3 órakor a városi székház adóhivatali helyiségében megkezdje és a kiigazítást a munkát befejezéséig hivatalos órákban mindennap folytatni fogja.

Erről a Váralja—Velençe—Csillagváros városrész választó polgárait azzal értesitem, hogy az 1874. évi XXXIII. t.-c. 36. §-a értelmében az összeíró küldöttség előtt a fentebb jelzett idő alatt választói joguk igazolása végett személyesen megjelhetnek.

Nagyvárad, 1908. évi márc. 29.

Rimler Károly,

polgármester,

mint a közp. választmány elnöke.

Kelemen Béla

könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Saját érdeke

minden hölgynek, hogy

tavaszi ujdonságainkat

női ruhaszövetek, selymek, delinek és mosóárúkbán, ugyszintén tavaszi női felöltők és taft kabátokban megtekintse.

Szebbet, jobbat, divatosabbat

sehol olcsóbban nem kap

mint nálunk.

Két nagy csődtömegből

került 2500 méter gyapju delin à 50 kr., valódi »Koechlin«-féle levartimok à 42 kr., **1000 méter csikos tavaszi kelme 75 krajcártól, 1650 méter szines és fekete taft 1 frt 20 kr.-ért, 120 széles taft fihr és liberty selyem még nem létezett olcsó ár 2 frt 88 kr.**

Struc boák, selyem alsók, japán övek

27 százalékkal olcsóbb mint bárhol.

Vászon és asztalneműekben

a régi elismert **szolid minőségek és árak.**

Nagybecsü pártfogást kérünk:

Wallerstein Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannonia mellett

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek,** fényképező-lámpák, ugyancsak **5 százalékkal kartell áron alól** kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön céla épített nagy

csillr-raktárukat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/4 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetsek ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Olcsó bevásárlási forrás!!

ÜVEG- és PORCELLÁN árukban

SZICHTA TIVADAR üveghereskedésében

KOSSUTH-UTCA 2. szám (volt Blum-féle üzlet.)

Nagy raktár asztali, teás, kávé és mindennemű **üveghészletekben,** függő- és asztali **lámpákban.** Különbféle **disztárgyak** és **alpacca evőeszközökben.** Elvállaltatnak **képek keretezésre** és minden más **üveges munkák olcsó árban.** — Csődtömegetől átvett áruk minden elfogadható árban. **Nagy raktár táblaüvegben.**

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szóda-vizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra **össze nem tévesztendő** mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval. Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1-200

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdön.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Hirdetések

felvételnek
a kiadóhivatalban.

Magyar királyi államvasutak.

75771—08 szám.

Pályázati hirdetmény

darabos-, kocka- vagy diószén szállítása iránt.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1908. évre 52100. 1909 és 1910 évekre évenként 62100 tonna darabos, kocka vagy diószén szállítása iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az egykoronás magyar okmánybéllyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok 1908. április hó 22-ig betetjeszendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 ózáig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek ugyancsak az általános és különleges szállítási feltételek, a magyar királyi államvasutak anyag és leltárberendezési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrassy-ut 73 sz. II. emelet 45 ajtó) valamint minden üzlethez vezető úton megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján is megrendelhetők, megjegyezvén hogy a különleges szállítási feltételekért pedig 50 fill. fizetendő.

A feltételeknek posta útján való küldése esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő.

Budapest, 1908. március havában.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Uj butor nagyraktár!

Tisztelettel értesítjük a nagyr-demü közönséget, hogy saját

kárpitos, asztalos, esztergályos műhelyünket és butortelepünket kibővítettük és azt a mai naptól kezdve

Pelleyné és
Schmidt

bejegyzett cég alatt fogjuk tovább vezetni. Minden törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesebb izlésnek is eleget tegyünk. Araink igen szolidak. Szilárd munkánk és pontos kiszolgálásunkért több oldalról már is elismerésben részesültünk. Allami hivatalnokok és katonatiszt uraknak igen előnyös árt számítunk.

A n. é. vevőközönség szives pártfogását kéri

Pelleyné és Schmidt
NAGYVÁRADON, Teleky-utca 24. sz.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcönöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27½, 32, 35, 40, 41, 44 ½ 50 évi törlesztésre.

Kölcsönkérvényeket elfogad: **Breitenstein Frigyes, Bethlen-utca 9**, ki egyszersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern stíl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendkívül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonnizatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélhívók.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélhívók,

számlák, falragaszok,
bál meghívók,
fáncrendek, etlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.